

ENTOMOLOGISKA MEDDELANDEN FRÅN SOCIETAS'
PRO FAUNA ET FLORA FENNICA SAMMAN-
TRÄDEN ÅREN 1882 och 1883

AF

O. M. REUTER.¹

Allmänt entomologiskt.

Referenten redogjorde den 4 febr. 1882 för en den 15 januari företagen exkursion till en öfversvämmad äng i Kyrk-slätt vid en temperatur af $+ 2^{\circ}$, hvarvid ett stort antal insekter iakttagits, ofta ända till 300 individer på en areal af ej mer än 6 qv. t., mestadels staphylinider, podurider och små spindlar. Bland andra omnämdes *Boreaphilus henningianus* SAHLB. och *Degeeria* (rättare *Entomobrya*) *lanuginosa* NIC., en podurid, som ref. äfven tagit på Dalarö vid Stockholm, men som icke finnes upptagen i prof. TULLBERGS arbete öfver Sveriges Podurider. (Se härom vidare referentens uppsats i Medd. af Soc. F. Fl. Fenn. IX, p. 72).

Ur hr R. ENVALDS till Sällskapet inlemnade reseberättelse öfver en på dettas bekostnad sommaren 1883 företagen zoologisk resa till nordvestra delen af Ryska Lappmarken må följande fynd af sällsynta insekter anföras:

I granskog vid Kuntijoki by i början af Juni: *Erebia Embla*, *Argynnis Aphirape*, *Elater castaneus*, *Pelophila borealis* flygande i stora skaror vid solnedgången, samt *Zilora ferruginea*. Vid Mossala by voro stenarne på stranden formligen betäckta af *Elater costalis*, som troligen råkat ut för öfversvämmning. Vid Kanta-

¹ Se Entom. Tidskr. Årg. 3, pg. 153 ff.

laks togos den 12 och 13 juni *Argynnis Freja* och *Frigga* talrikt samt på stranden af floden Niva *Bembidium prasinum*. Från 14 till 17 Juni besöktes Sassheika vid Imandra sjö och togos under en utflykt till ett mindre fjäll *Eriglenus vittiger*, *Gaurodytes Mimmi* och *Ilybius aenescens* samt bland *Carex vesicaria* på stranden af floden Niva *Hydroporus septentrionis* i mängd. Den 18—20 juni bestogs fjället Dschyn och insamlades dervid de nyfinska *Bombus nivalis* och *Chionobus Bore*, flygande på *Rubus chamaemorus*, vidare *Argynnis polaris*, *Freja*, *Frigga*, *Erebia Disa*, *Manto*, *Anartha melaleuca* och *cordigera* och af skalbaggar *Amara alpina* och *Nebria Gyllenhali* var. *hyperborea*. Den 21—24 juni åter besöktes Chibinä fjäll, dervid togos *Cryptohypnus hyperboreus* samt vid stranden af en bäck vid fjällets fot *Bembidium prasinum* och *Fellmanni*. Den 29 togs vid Kola-floden i stor mängd *Chaetopteryx Sahlbergi* samt två mil söder om Kola stad vid floden af samma namn *Argynnis Thore* och *Pales*. I trakterna rundt kring Kola stad samlades: *Amara Quenselii*, *nigricornis*, *famelica*, *torrida*, *praetermissa*, *Cymindis basalis*, *Bradycellus Deutschii* och *pubescens*, *Elater costalis*, *Cryptohypnus rivularius* och *riparius*, *Aegialia sabuleti*, *Mycetoporus boreellus*, m. fl. Kring Nuortijaur åter togos *Sirex juvenus* i stor mängd på gran, *Leptura smaragdula* på *Epilobium angustifolium*, samt *Boreaphilus henningianus*; på Tuatasch fjäll *Nebria nivalis* och *Bembidium prasinum*. Vid stränderna af Nuortijoki insamlades efter den 19 augusti den sällsynta phryganiden *Chaetopteryx obscurata* och togs ett exemplar af *Olisthaerus megacephalus*. Den 1:sta september uppnåddes på återvägen Kemi träsk, der exkursionen afslutades.

Hymenoptera.

Herr J. SAHLBERG förevisade den 4 Mars 1882 exemplar jämte bo af ett tapetserare-bi, *Megachile curvicrus* THOMS., funna i Jaakimvaara socken. Boet anträffades i en upprät björkstubbe invid kanten af ett åkerfält och utgjordes af långa, smala, cylindriska, i vedens inre utgrädda gångar, i hvilka kokongerna voro radade tätt efter hvarandra. Dessa voro förfärdigade af björklöf och liknade mycket dem af *M. Willoughbyella*, men voro något mindre.

Referenten omnämde att han i södra Finland funnit följande 19 species Tenthredinider, hvilka icke upptagits af THOMSON i hans Hymenoptera Scandinaviæ, näml. tre nya arter, som nu blifvit beskrifna af hr ANDRÉ i Spec. d. Hymén. d'Europe: *Nematus fennicus* ANDRÉ (Åbo), *Dolerus fennicus* ANDRÉ och *Phylloecus eburneus* ANDRÉ (båda från Pargas) samt vidare: *Hylotoma metallica* KLUG (Pargas; England, Frankrike, Tyskland), *Nematus latipes* VILL. (Kökar på Öland; England, Frankrike, Tyskland, Holland), *N. dispar* ZADD. (Pargas; Preussen), *N. hypoxanthus* FÖRST. (Pargas; Frankrike, Tyskland), *N. perspicillaris* HART. (Vänö i Kimito; Frankrike), *Dolerus mutilatus* KLUG, *leucopterus* ZADD., *brevis* ZADD., *fumosus* ZADD. och *ravus* ZADD. (Pargas; Tyskland), *D. asper* ZADD. (Kyrkslätt; Tyskland), *Blenocampa monticola* HART. (Pargas; mellersta Europa), *Bl. nana* KLUG (Pargas; England, Frankrike, Tyskland, Ryssland), *Eriocampa repanda* KLUG (Vänö i Kimito; Tyskland), *Tenthredo Lachlani* CAMER. (Pargas; England, Schweiz, Tyskland) samt slutligen *Cephus pumilus* MOCS. (Pargas; Ungarn).

Herr SAHLBERG förevisade den 4 nov. 1882 två för Finland nya bi-arter, nämligen *Megilla 4-maculata* PANZ., tagen i Karislojo, lefvande kolonivis i rappningen i en mot söder liggande byggnadsstenfot, samt dess parasit-bi, *Coelioxys hebescens* NYL.

Herr SAHLBERG fäste den 7 april 1883 uppmärksamheten vid en för finska faunan ny humla, *Bombus nivalis* ZETT., funnen af hr R. ENVALD i Kuolajärvi, äfvensom vid en förut hos oss icke anträffad silfvermundstekel, *Crabro rubicola* LEON DUF., tagen af hr GÜNTHER nära Petrosawodsk i en af stekeln gjord urholkning i stjälken af en Synantheré, dit honan till föda för larverna fört några flugor, nästan lika stora som hon själf, näml. *Henops marginatus* MEIG. och *Aricia innocua* ZETT. Detta torde vara det första kända exemplet på Crabronider, byggande i enåriga växtstammar.

Coleoptera.

Herr J. SAHLBERG förevisade den 4 febr. 1882 två skalbaggar, hvilka ursprungligen beskrifvits från Finland, men sedermera förgäfves eftersökts, näml. *Hapalus bimaculatus* L. och *Cly-*

tus pantherinus SAVEN. (= *Moëi* THOMS.). De hade nu blifvit funna af stud. K. EHNBERG, den förra vid St. Michel, den senare i Taipalsaari socken. *Hapalus bimaculatus* hade af LINNÉ och DE GEER upptagits såsom funnen af UDDMAN i Upland, men då den icke på 1¼ sekel återfunnits af senare författare, utmönstrats ur Skandinavians fauna. Under larvtillståndet lefver den, enligt de slutsatser hr SAHLBERG af hr EHNBERGS uppgifter och iakttagelser i andra länder dragit, såsom parasit hos ett bi, *Colletes cunicularius* L. (Se vidare hr SAHLBERGS uppsats i Medd. Soc. F. Fl. Fenn. IX, p. 82).

Herr R. ENVALD inlemnade den 4 april 1882 en berättelse öfver den af honom i egenskap af Societetens stipendiat under föregående sommar företagna samlingsresa till Joensuu, Eno, Kontiolaks, Pielis, Nurmis, Kajana och Sotkamo. Bland anmärkningsvärda fynd omnämndes: *Scotodes annulatus* (Joensuu), *Anchomenus consimilis* och *Graphoderes verrucifer* (Nurmis) samt *Callithus nubigena* (Wuokotti).

Herr J. SAHLBERG förevisade den 13 maj 1882 larver af en *Lomechusa*-art, dem han i början af juli funnit tillsammans med *Formica sanguinea* i Jaakimvaara socken. Så snart föredragaren upplyftat den sten, hvarunder myrorna bodde, hade dessa genast skyndat sig att bortföra och undangömma larverna, hvilka vid undersökning befunnos alldeles blinda. Inspärrade i en glasburk med dessa, hade arbetsmyrorna i flere dagar visat dem den ömaste omvårdnad. Imagines hållas, såsom känt, af myrorna såsom husdjur, i likhet med bladlössen. De utsvettas nämligen en vätska, som af myrorna med begärlighet uppsuges. (Se vidare härom SAHLBERGS uppsats i Medd. Soc. F. Fl. Fenn. IX, p. 89).

Härjämte redogjorde hr SAHLBERG i korthet för sina undersökningar rörande finska *Trichopterygier*. Af denna familj kände han från Finland 34 arter, under det från den Skandinaviska halfön blott 27 blifvit anförda, bland hvilka 10 kända endast från Skåne. Af de ny-skandinaviska voro de flesta kända från Storbrittanien. Endast tvänne voro der ännu icke funna, nämligen *Ptilium Foersteri* MATTH. (Frankrike) och *Ptinella rotundicollis* MOTSCH. (med visshet blott från Finland). De blinda arterna af genus *Ptinella* hade befunnits vara dimorfa, i det enstaka exem-

plar uppträda med både ögon och vingar samt mörkare färg, men för öfrigt öfverensstämma med de vanliga formerna.

Slutligen förevisade hr SAHLBERG vid samma tillfälle en för Finland och Skandinaviska halfön ny *Atheta*, *A. autumnalis* MULS., utmärkt genom en högst egendomlig bygnad af hanens abdominalsegment, och hvilken blifvit funnen i Kangasniemi af herr N. SUNDMAN.

Herr SAHLBERG förevisade den 7 oktober 1882 två för Finland nya *Trichopterygier*, funna sedan senaste möte, nämligen *Trichopteryx brevipennis* ER. (Mejlans under nedfallna löf) och *Ptilium caledonicum* SHARP (dittills tagna blott på ett ställe i Skotland, nu funnen i Karislojo under ek-bark samt i Yläne under bark af björk och asp). Af släktet *Ptilium*, sådant det numera vanligen begränsas, kände föredragaren 8 arter från Finland eller dubbelt så många, som varit kända från skandinaviska halfön, ett bevis på huru mycket ännu återstod att utforska beträffande utbredningen af dessa de minsta af alla skalbaggar.

Slutligen företeddes två för Finland nya skalbaggar: *Bembidium varium* OLIV. (Padasjoki, K. EHNBERG) och *Gracilia pygmaea* (Helsingfors, L. WASASTJERNA).

Den 2 december 1882 meddelade hr SAHLBERG, att han granskat de finska arterna af släktet *Orthoperus* och dervid funnit, att i Finland förekommo, utom de två förut från Skandinavien kända *O. brunripes* GYLL. och *O. picatus* MARSH., ytterligare tre species, nämligen *O. pilosiusculus* DUV., utbredd öfver större delen af området, *O. punctulosus* REITT., tagen i Yläne och Teisko, samt en art, som föredragaren tagit vid Åbo och hvilken han antog vara *O. anxius* MULS., ehuru han icke vore fullt säker derpå, då exemplaret var något skadadt.

Derjämte anfördes att den *Stenus*-art, som af SPARRE-SCHNEIDER i Tromsø Museums Aarshefter II omnämndes såsom *St. brachycerus* THOMS. n. sp. vore identisk med den i Finland på leliga sjöstränder ganska utbredda *St. fasciculatus* J. SAHLB., en art, som föredragaren funnit äfven i mellersta Norge.

Hr SAHLBERG förevisade den 7 april 1883 en dittills obeskriifven *Negastrius*, som han kallat *N. algidus*, stående närmast *N. tenuicornis*, men skild från alla sina samslägtingar genom sin platt-tryckta kropp och korta prothorax med starkt utstående bak-

hörn; arten var anträffad vid Ponoj i Ryska Lappmarken af hr R. ENVALD samt vid Dudinka inom tundra området af nordvestra Sibirien af föredragaren, under småstenar vid stranden af Jenissej. (Beskrifven i Medd. Soc. F. Fl. Fenn. IX, p. 98).

Den 16 maj 1883 framlades af hr SAHLBERG till påseende den för Finland nya buprestiden *Agrilus subauratus* GEBL., som ännu icke anträffats i Skandinavien och nu blifvit funnen af hr HJ. GRÖNROOS i Salmis.

Den 3 november anmäldes och företeddes af hr SAHLBERG följande nykomlingar för Finlands fauna: *Scleropterus serratus* GERM., en art af ett förut icke i Skandinavien observeradt curculionid-slägte, funnen i Karislojo af föredragaren; *Mycetoporus nanus* GRAV. (Helsingfors) och *M. rufescens* STEPH. (Viborg, OBERT).

Hr SAHLBERG förevisade den 1 dec. 1883 två exemplar af den sällsynta *Trachypachus Zetterstedti* GYLL., det ena från Patsjoki, det andra förmodligen från Tammela, hvilka ex. nu vunnits för finska samlingar, hvarjämte meddelades att samma sällsynta skalbagge år 1874 äfven tagits vid Tammerfors af hr J. FAUST.

Lepidoptera.

Hr SAHLBERG förevisade den 4 nov. 1882 den för finska samlingen nya jättelika malfjärilen, *Scardia polyporia* ESP., den största kända tineid, funnen i Kuhmois af hr K. EHNBERG.

Densamme företedde den 2 dec. 1882 ett exemplar af den intressanta albinos varieteten af *Argynnis Aphirape*, först beskrifven af Dr TENGSTROM efter en af hr GÜNTHER vid Petrosavodsk funnen individ. Det nu förevisade exemplaret hade föredragaren sistlidne sommar tagit på ett kärr i Sammatti Kapell jämte *Argynnis Frigga*, *A. Freja*, *Oeneis Jutta*, *Erebia Embla* och andra högnordiska fjärilar.

Hr R. ENVALD förevisade den 6 oktober en för finska samlingen ny högnordisk dagfjäril, *Chionobas bore* ESP., fångad på toppen af fjället Tschyn vid Imandra, der den besökte blommorna af *Rubus chamaemorus*.

Neuroptera.

Herr J. SAHLBERG förevisade den 4 april 1882 tre för Finland nya phryganeider, nämligen *Limnophilus diphyes* MAC LACHL. (Waara ödemark i Jaakimvaara socken, förut känd från Sibiriens tundror), *Stenophylax dubius* STEPH. (Teisko nära Näsijäwi; London, Berlin, Moskwa) och *Philopotamus montanus* DONOV. (vid forsande åar i Jaakimvaara; bergstrakter i n. och mell. Europa). Likaså hade han funnit den för museets samlingar nya af ZETTERSTEDT från Muonioniska beskrifna *Apatania stigmatella* talrik på klippor och skär i Ladoga inom Jaakimvara socken i början af september.

Densamme omnämde den 4 nov. 1882 att han i oktober bland mossa i djup granskog vid Hoplax träsk nära Helsingfors funnit den redan af HAGEN från Finland omtalade vinglösa *Boreus Westwoodi* HAGEN, som dock icke uppmärksammats af inhemska entomologer. Derjämte anfördes att den af hr KILJANDER i Förteckningen öfver Finlands Neuroptera Planipennia beskrifna *Chrysopa minima* af hr R. MC LACHLAN i London befunnits identisk med den förut från södra Ryssland och Samarkand kända *Chr. dasyptera* MC LACHL.

Den 3 nov. 1883 förevisade hr SAHLBERG såsom ny för Finlands fauna den förut blott i två exemplar i Schweiz funna *Chaopteryx obscurata* MC LACHL., som nu blifvit funnen i Södankylä af hr N. SUNDMAN och i Nuortijoki af hr R. ENVALD.

Diptera.

Bland andra insekter, som lefde parasitiskt i de af bladlusen *Schizoneura ulmi* LINN. på blad af *Ulmus montana* förorsakade deformationerna omnämnde ref. den 4 nov. 1882 äfven den för Finland dittills icke antecknade *Leucopsis annulipes* ZETT.

Orthoptera.

Herr SAHLBERG förevisade den 6 oktober 1883 ett exemplar af *Oedipoda migratoria* LINN., taget i Suonenjoki (62° 40'

n. br.) af lyceist LAITINEN samt långvingade exemplar af *Pezotettix pedestris* ♂♀ och *Decticus brachypterus* ♀, funna i Nilsia socken af lyceist LEVANDER.

Hemiptera.

Referenten anmälde den 4 mars 1882 att han nyligen sett ett exemplar från Elberswalde i Tyskland (i Berl. Mus.) af *Pa-chycoleus rufescens* J. SAHLB., beskrifven från Kuusamo lappmark, samt anförde vidare att han ansåg *Teratocoris hyperboreus* J. SAHLB. icke specifikt skild från *T. viridis* DOUGL. et SCOTT, äfvensom *Berytus cognatus* FIEB. för blott den långvingade formen af *B. minor* H. S., hvadan antalet af finska Heteroptera minskades med två arter. Derjämte upplystes att den under namn af *Ischnocoris hemipterus* SCHILL. i finska hemipterförteckningar upptagna arten icke vore den rätta under detta namn beskrifna, utan en annan, *I. angustulus* BOH. (= *intermedius* HORV.).

Ref. redogjorde den 4 april 1882 för sina senaste undersökningar öfver de europeiska arterna af släktet *Anthocoris* och inlemnade en uppsats om dessa till Meddelandena. (Se Medd. Soc. F. Fl. Fenn. IX, p. 78).

Ref. föredrog den 7 oktober 1882 om de skandinaviskt finska arterna af släktet *Dicyphus* och framhöll särskildt att den art, som på senare tid införts i vår fauna under namn af *D. pallidus* H. SCH. icke vore den rätta arten af detta namn, utan *D. constrictus* BOH., hvilken utan skäl förts såsom synonym under denna. Dess näringsplanta var *Melandrium pratense*.

Vidare omnämde ref. att den art, han tidigare beskrifvit från Torneå Lappmark såsom *Psylla nigrita* ZETT., enligt undersökning af ZETTERSTEDTS typexemplar visat sig vara en från denna skild art, för hvilken namnet *Ps. Palméni* föreslagits. Arten förekommer enligt Dr Löw (i Wien) äfven i Sibirien.

Hr SAHLBERG förevisade exemplar af den från Finland nya *Idiocerus adustus* H. SCH., funna af hr H. WASASTJERNA på *Salices* i Helsinge.

Ref. företedde den 4 november missbildningar på bladen af *Ulmus mantana*, förorsakade af *Schizoneura ulmi* LINN. och funna i Pargas socken, samt anmärkte att han såsom insekter, hvilka

lifnärde sig af dessa bladlöss, antecknat *Anthophagus caraboides*, *Malthodes biguttulus*, larver af *Halyzia bipunctata* (förpuppade d. 18 juli, utkläckta d. 25 och 26 i samma månad), af *Anthocoris gallarum ulmi* DE GEER (utvecklade d. 14—20 juli), *Scaeva Ribesii* och en för Finland icke förr antecknad liten fluga, *Leucopsis annulipes* ZETT. (utkläckt d. 17—20 juli).

Herr SAHLBERG förevisade den 4 november 1882 en hittills obeskrifven capsid, som han kallat *Atractolomus morio* och hvilken han funnit sommaren 1881 i granskog i Jaakimvaara socken. (Beskrifven i Meddel. af Soc. F. Fl. Fenn. IX, p. 94).

Den 6 oktober 1883 företeddes af hr SAHLBERG en nymf af den förut icke i Finland funna reduviiden *Pygolampis bidentata* GEOFFR., tagen på ett odladt kärr i Karislojo socken.

Den 3 nov. 1883 anmäldes och förevisades såsom ny för Finland och Skandinavien *Poeciloscytus cognatus* FIEB., tagen i Helsinge af hr Bj. WASASTJERNA och förut känd från östra Europa och norra Asien ända till Amur.

Ref. företedde vid samma möte följande nykomlingar till den finska faunan, dem han tagit sistlidne sommar: *Tropistethus holosericeus* (Ispois vid Åbo), *Piezostethus sphagnicola* n. sp. (Pargas, beskr. i Ent. Tidskr. 1883, p. 135) och *Trioza curvatipennis* FÖRST. (på *Salix* i Pargas, icke heller funnen i Sverige).

Vidare meddelade ref. att den art af släktet *Salda* (eller rättare *Acanthia*), hvilken af finska hemipterologer blifvit kallad *marginalis* och af THOMSON *costalis* var en från de äkta *marginalis* FALL. och *costalis* SAHLB. väl skild art, stående nära den förra, men afvikande genom enfärgadt gula ben, gråhvit och kortare pubescens samt något olika teckning. För den finska arten föreslogs namnet *fennica*.

TILLKÄNNAGIFVANDEN.

De franska résuméerna af artiklarna i detta häfte skola medelas i nästföljande häfte, och komma hädanefter dylika résuméer att lemnas endast halfårsvis.

Redaktionen.

De ledamöter af den Entomologiska Föreningen, hvilka icke erlagt årsafgiften för löpande eller möjligen äfven föregående år, torde vänligast tillåta att förfallna årsafgifter uppbäras genom postförskott, hvilket sätt för uppbörden är för ledamoten något billigare än insändandet af årsafgiften under rekommendation och efter regeln äfven beqvämast. Vördsammast

Kassaförvaltaren.